

Leto XXVIII.

Številka 2.

SLOVENSKI PRAVNIK.



Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.



Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.



V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1912.

VSEBINA.

1. K reformi odvetniškega in notarskega reda	33
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo.	
<i>a)</i> K uporabi §-a 30 št. 1 in 4 izpodbojnega zakona. — Ni dovolj, da navedbe tožnikove ne zadoščajo za dokaz, da je dolžnik imel namen prikrajšati upnika, nego tožena stran mora dokazati dej- stva, ki izključujejo tak namen	41
<i>b)</i> Izkaz, da teče zoper zavezanca neznanega bivališča več tožeb ali izvršb, zadostuje za zavarovalno iz- vršbo (§ 370 izvrš. r.). Merodajna je nevarnost, da predlagatelja drugi upniki prehite	45
<i>c)</i> Izdajanje vložnih knjižic, na katere se vloge izpla- čujejo po zmislu §-a 14 hranilničnega regulativa, ni pridržano izključno tistim zavodom, ki delujejo na podlagi hranilničnega regulativa. Kreditnim za- drugam ni odrekati registrskega vpisa, ako naj po svojem statutu izdajajo take vložne knjižice. Stvar pristojnih upravnih oblastev je, da zabranijo dejansko izdajanje takih vložnih knjižic, predno se za to ni podelila koncesija	50
3. Plenarni sklepi c. kr. upravnega sodišča	52
4. XXV. redna glavna skupščina društva „Pravnika“ . . .	53
5. Razne vesti	63

Slovenski Pravniki.

Leto XXVIII.

V Ljubljani, 15. februarja 1912.

Štev. 2.

K reformi odvetniškega in notarskega reda.

Pravosodni minister je torej predložil poslanski zbornici načrt zakonov, s katerima naj se uvedeta nov o d v e t n i š k i red in nov n o t a r s k i red. Obenem je predložil kratek načrt zakona zoper zakonito pisaštvo. Pri tej reformi odvetniškega in notarskega prava ne gre za temeljne preosnove, nego bolj za popolnitev dosedanjega in za zakonito rešitev mnogih vprašanj, ki so bila, nekatera zelo važna, doslej na tem polju sporna. Obadva načrta se naslanjata na predloge stanovskih korporacij in na mnenja sodišč, eden kakor drugi ustrezata v marsičem izražanim željam odvetniškega, odnosno notarskega stanu, v drugem jih pa tudi ne upoštevata. Ta reforma je v pravnem, socialnem in materialnem pogledu prevažna in pričakovati je, da se bodo napram njej pojavljala od strokovnih strani še prav različna stališča in mnenja. Nastopne vrstice imajo le namen, označiti na kratko važnejše določbe in izpremembe, ki jih vlada predlaga glede odvetniškega in notarskega reda.

I. Odvetniški red.

Načrt šteje 106 paragrafov, ki obsegajo predmete takozvanega ožjega odvetniškega reda (zakon od 6. julija 1868 drž. zak. 96) in obenem disciplinarni statut za odvetnike in odvetniške kandidate (zakon od 1. aprila 1872 drž. zak. 40) ter uvodoma VI členov, v katerih so naštetih zakoni in naredbe, ki naj se premené, odnosno razveljavijo. Urejena je tvarina v naslednje oddelke: I. Pridobitev odvetništva. II. Odvetniški kandidatje. III. Pravice in dolžnosti odvetnikov. IV. Prenehanje odvetništva. V. Odvetniška zbornica. VI. Nadzorstveno in disciplinarno pravo. VII. Disciplinarni svet. VIII. Disciplinarno postopanje. IX. Pravni pomočki proti sklepom in razsodilom disciplinarnega sveta. X. Odvetniški disciplinarni sveti pri vrhovnem sodišču. XI. Izvršitev kazni in ukrepov v disciplinarnem postopanju. XII. Obnova disciplinarnega postopanja.

Predpisi za pridobitev odvetništva ostanejo tudi v bodoče bistveno isti. Odvetništvo bodi tudi poslej svobodno, torej nezavisno od imenovanja in tudi od mehanične omejitve števila odvetnikov. Načrt je torej pristal na stališče večine odvetnikov, toda, kakor kažejo motivi, »contre coeur«. Pridejane so mu statistične tabele, ki izpričujejo, da za vso državo narašča število odvetnikov hitreje, nego prebivalstvo. Najvišje število prebivalcev, ki spada na enega odvetnika, kaže vedno k r a n j s k a dežela, in sicer leta 1890: 23.759, leta 1900: 14.115 in leta 1910 le še 12.501 prebivalcev. Najmanj prebivalcev pa pride na enega odvetnika na Niževavstrijskem, in sicer za l. 1890: 3147, za l. 1900: 2778, a za l. 1910: 2666.

Pri vpisovanju odvetnikov in odvetniških kandidatov bode poslej rešiti tudi vprašanje, ali je dotičnik v r e d e n o s e b n e g a z a u p a n j a. To pravico so si zbornice že sedaj lastile v interesu stanovske časti in strank, toda ne vedno brez ugovora. Odločbo zastran zaupanja prepušča načrt disciplinarnemu svetu. Dvomi se, da bi določila o tej važni točki dajala dovolj varnosti prositeljem.

Namesto sedanjega o d v e t n i š k e g a i z p i t a stopi sodniški izpit, ki naj sploh kakor enotni justični izpit velja za vse praktične pravosodne poklice (za sodništvo, odvetništvo in notarstvo). O d v e t n i š k a prisega se ne bo več polagala pri nadsodišču, ampak v roke zborničnega predsednika.

Sedanja določba (§ 6 odvet. reda), da je sodnika, ki je pet let služboval pri sodnem dvoru kot svetnik z glasovalno pravico, vpisati v odvetniški imenik, četudi ni izpolnil občnih zahtev za izvrševanje odvetništva — odpade. Ta prememba izpolnjuje toplo željo odvetnikov. Saj je še v živem spominu konflikt med odvetniško zbornico v Spljitu in vrhovnim sodiščem, ko je le-to zaukazalo vpis vpokojenega, ne povsem neoporečenega sodnega svetnika; imenovanje zbornice odbor pa se je branil to storiti in je zaradi tega ob soglasnem protestu vsega avstrijskega odvetništva celo prišel v nevarnost, da se proti njemu uvede — disciplinarna preiskava. Take neprijetne primere torej onemogočuje novi načrt. Potem bo tudi ostala pozabljena relikvija, četudi iz najnovejšega časa, namreč plenisimarna odločba vrhovnega sodišča pod št. 194 judikatne knjige, da odvetniški zbornici ne pristojajo občna in neomejena pravica raziskavati, ali so zaupanja vredni sodniki, ki na podstavi §-a 6 odvet. reda zahtevajo vpis, in da tudi nima pravice, brigati se za fizično usposobljenost takšnega sodniškega prositelja.

Sedemletna doba pripravljanja za odvetništvo ostane tudi še zanaprej — proti važnim pomislekom iz stanovskih krogov samih. Načrt je obdržal dosedanjo dobo očitvidno zaradi tega, ker je odvetniški stan prenapolnjen in torej ne kaže ustvarjati olajšav za pristop k odvetništvu. Novi predpisi so tu za večje garancije, da se praksa odvetniških kandidatov vrši bolj intenzivno, osobito pa ne, kakor često po večjih mestih, navidezno. Odvetniški kandidati bodo s temi predpisi javaljne zadovoljni; tudi se ni vsprejel njih predlog, da bi se ustanovilo svoje zakonito zastopstvo za kontrolo pripravljalne prakse in varovanje gospodarskih koristi od njihove strani, ali da bi se jim dalo posebno zastopstvo v odvetniških odborih.

Velike praktične vrednosti je zlasti za odvetnike po večjih mestih, da se bo mogel odvetnik dati zastopati po svojih pisarniških uradnikih skoraj pri vseh narokih v izvršilnem postopanju, pa tudi v posameznih večjih krajih, katere določi naredba, pri prvih narokih. Da bo ta reforma tudi v prilog stališču pisarniških uradnikov, je jasno, a na drugi strani z njo najbrže ne bodo zadovoljni odvetniški kandidati, tudi s stališča pripravljalne prakse ne.

Zakonite določbe o izključnih pravicah odvetnikov se v načrtu toliko izpopolnjujejo, da se med njimi navaja tudi pravno svetovanje po poklicu. Drugače ostanejo odvetnikom pridržane v bistvu iste pravice, kakor doslej. Proti poseganju v njih sfero se obrača istočasno predloženi zakon zoper z akotno pišaštvo, po katerem se bo neupravičeno, obrtoma izvrševano zastopanje in vlaganje spisov pri sodiščih in upravnih oblastvih kaznovalo za navadni prestop.

V načrt je tudi izrecno vsprejeto načelo o dvetniške imunitete v tem zmislu, da odvetnik za izjave, ki jih stori v izvrševanju svojega poklica, ni kazenskopravno odgovoren. Ta važna pravica pa ne velja za izjave, ki se store očitvidno proti boljši vednosti ali ki imajo žaljiv značaj ali pa niso v nobeni zvezi z dotičnim pravnim slučajem. S to imuniteto se pa posebno ne zlagajo nekatere določbe civilnopravnega reda o sejni »policiji«, ki jo včasih sodišče v svoji lastni stvari izvršuje proti odvetnikom.

Glede odvetniških stroškov uvaja načrt nekatera nova, jako potrebna določila. Sedaj mora odvetnik nepripoznani svoj ekspenzar v največ slučajih dati sodno odmeriti, šele potem ga sme proti klijentu vtožiti. Na slabšem je torej, kakor vsakdo drug, ki svoj

zaslužek lahko takoj sodnim potom izterjuje. Načrt končno odpravlja ovinke po prastarem dvornem dekretu od 4. oktobra 1833 zb. pr. zak. št. 2633, ki je celo še v moderni civilnopravdni red vsprejet. Le prostovoljno bosta lahko odvetnik, kakor tudi stranka dala v bodoče stroške odmeriti in za ta primer je predpisano novo postopanje.

Zakonito retencijsko pravico odvetnika, ki velja ta čas zgolj za gotovino, razteza načrt tudi na vrednostne papirje. Nadalje bo odvetnik dolžan, položiti obdržano gotovino v sodno shrambo le tedaj, kadar bo vidno, da zavlačuje zakonite korake za uveljavljenje svoje terjatve. Tudi je določeno, da se stroški stranke, ki zmaga v pravdi, ne bodo njej sami pripoznali, nego njenemu odvetniku, če bo to zahteval. Doslej je bilo možno in se je v praksi večkrat pripetilo, da odvetnik, zaupajoč svoji stranki in računajoč z gotovim uspehom pravde in s solventnostjo nasprotnika, ni zahteval predujma, pa je potem prišel ob svoj zaslužek, ker je njegova stranka prisojene jej stroške sama »pobasala«, sploh z njimi razpolagala ali pa si jih morala pustiti odvzeti eksekucijskim potom. Z novo določbo bo torej pošteni zaslužek odvetnika zavarovan in odtegnen zlorabi.

Stalna delegacija odvetniških zbornic, ki je bila doslej prosta stanovska združba in se je radi svojega delovanja, osobito tudi glede na reformo odvetniškega prava priznavala za organ vsega odvetništva, dobila je v načrtu še posebno priznanje s tem, da bo zakonita korporacija za »skupno varstvo pravic in interesov odvetniškega stanu«. —

Mnogo važnih preustrojb kaže načrt na polju disciplinarnega prava, zlasti pa postopanja. Spremenjen je zistem kazni, globe proti odvetnikom so zvišane od 3000 na 5000 K, globe proti kandidatom pa znižane na 500 K. Da disciplinarni svet ni primoran izreči strožje kazni, ako dvomi, da obdolženec ne bo hotel plačati, je za slučaj neizterljivosti preskrbljeno z nadomestno kaznijo. Pripozna se za bodočnost z astaranje preganjanja zaradi disciplinarnega pregreška, razun v slučajih, ko bi se moralo izreči črtanje iz imenika. V državnem osnovnem zakonu zajamčena imuniteta poslancev, ki so odvetniki, velja tudi za to disciplinarno postopanje. Priče bodo morale pred preiskovalnim komisarjem in razpravljalnim senatom disciplinarnega sveta govoriti resnico tako, kakor pred sodiščem; vendar pa je ta določba le

začasna in pride na njeno mesto posebni predpis novega kazenskega zakona. Dolžnost pričevanja pa velja samo za osebe, ki spadajo k odvetniškemu stanu. Preiskovalni komisar in zbornični pravdnik sta lahko navzoča pri sodnem zaslišanju prič.

Pravica pritožbe proti razsodilom disciplinarnega sveta se razširi, da velja tudi za ukor in da pristoja, če obdolženec umre, tudi njegovim svojcem. Dopustna bo tudi postavitev v prejšnji stan zoper zamudo rokū za pritožbe.

Posebno novo je, da bode disciplinarni svet vrhovnega sodišča odločal o disciplinarnih stvareh odvetniških zanj naprej sodelovanjem odvetnikov. Prisedniki v tem senatu bodo na polovico svetniki vrhovnega sodišča, na polovico pa odvetniški sodniki. Le-te volijo odvetniške zbornice, ki štejejo najmanj 30 članov, za vsakih šest let. Manjše zbornice se lahko v to svrho pridružijo večjim. Odvetniška zbornica za Češko izvoli štiri, nižjeavstrijska pa jih bo imela šest, da bo kdo izmed dunajskih mogel za vsak slučaj nadomeščati kakega vnanjega odvetniškega sodnika. K ustni prizivni razpravi je po možnosti privzemati odvetniške sodnike iz tiste zbornice, h kateri pripada obdolženec. Poleg tega je pri sestavi senata gledati na to, da je v vsakem senatu dovolj sodnikov, ki so popolnoma zmožni jezika, v katerem se je vršila razprava pred disciplinarnim svetom.

Glede obnove postopanja se sklicuje današnji disciplinarni red na kazenskopravdni red; v načrtu je obnova posebej uravnana in zelo liberalno razširjena, predlog za obnovo pristojna tudi svojcem umrlega obdolženca.

II. Notarski red.

Načrt obsega XII členov in 228 paragrafov. Razdeljen je na naslednja poglavja: I. Delokrog notarjev. II. Podelitev in prenehanje notarskega urada. III. Notariatska kavcija. IV. Občni predpisi za uradovanje notarjev. V. Posebni predpisi za uradovanje notarjev (4 oddelki). VI. Ravnanje s hranjenimi akti in vodstvo seznamov. VII. Oddaja in hramba aktov v sodni registraturi. VIII. Notarski kandidatje, namestniki in uradni upravniki. IX. Zbori notarjev in notarske zbornice. X. Nadzorstvo nad notarji in notarskimi zbornicami. XI. Kazni za kršenja dolžnosti. XII. Uporaba notarjev za sodne komisarje. XIII. Pristojbine notarjev.

Tudi poslej ostane notariat poseben pravniški poklic v dosedanji obliki. Odklonili so se vsi nasveti, kakor, da naj se notariat združi z odvetništvom, ali da naj se podržavi in njegov delokrog prenese na sodišča.

Avstrijski notariat obsega troje glavnih opravičnih skupin: uradni delokrog, področje po poklicu in sodni komisariat. V uradni delokrog spadajo tista, notarjem izključno prideljena opravila, katera izvršuje notar kakor javno poverjeni, od države postavljeni organ. V področju, ki ga določa poklic, je notar prosto voljeni zastopnik in zaupnik prebivalstva. V sodnem komisariatu pa nastopa notar kakor pomožni organ in odposlanec sodišč. Ta dosedanji delokrog notariata je pripoznan tudi v načrtu brez bistene premembe.

Načrt stoji na stališču, da ima javno posvedočenje veliko vrednost za varnost pravnega prometa in je skuša razširiti s tem, da uvaja nove oblike, odnosno da olajšuje formalnosti, ne da bi obenem razširil dolžnost notarske posvedočbe. Število onih pravnih poslov, glede katerih se lahko napravljajo izvršljivi notarski akti, je pomnoženo, istotako število dejstev in dogodkov, ki jih zmore notar posvedočiti. Dopuščajo se takozvani breve akti in sestava notarskih aktov med odsotnimi. Poslovanje notarjev bodi bolj preprosto, ker se odstranijo vse nepotrebne formalnosti; notarska listina ne bo imela več dosedanje okorne oblike, ampak bo v tem pogledu podobna zasebnim listinam, sploh takšna, kakor zahteva pravni promet. Med drugim olajšuje načrt ugotovitev osebne identitete, tudi ženske bodo lahko identitetne in solenitetne priče. Odredbe za slučaj smrti pred notarjem dobe preprostejšo obliko.

Področje notarjevo iz poklica je določeno bistveno tako, kakor v sedaj veljavnem notarskem redu. Notarji imajo pravico, poklicema sestavljati zasebne listine in vloge za oblastva, pa tudi zastopati stranke pred sodišči v izvenspornem postopanju ter pred upravnimi oblastvi. Toda kar se tiče pravice zastopanja v spornih in izvršilnih stvareh, je to v načrtu bolj natančno določeno, nego doslej. Samo na deželi v krajih, kjer ne uradujeta vsaj dva odvetnika, naj sme notar zastopati poklicema tudi v spornih in izvršilnih slučajih pri sodišču svojega uradnega sedeža. To je srednja pot med strujama, ki jo vsak za-se zastopata oba udeležena stanova. Notarji zahtevajo razširjenje, odvetniki pa utesnitev ali odpravo te izjemne notarske pravice. Motivi načrta pobijajo ugovore

od odvetniške strani, češ, zastopanje po različnih pravnih zastopnikih na prvi in na višjih inštancah ni smoteno in le podraži postopanje; notar nima potrebne praktične izobrazbe in sposobnosti za zastopanje v spornih stvareh. Nadalje je notarjem, ki sicer zanje ne veljajo navedeni pogoji, da bi smeli zastopati v spornih in izvršilnih stvareh, vendar še pridržana pravica, pravna zastopstva prevzemati od slučaja do slučaja (gelegentlich, fallweise). Lahko ima namreč, pravijo motivi, notar vsled posebnih osebnih ozirov važen interes pri tem, da v posamnem slučaju, ko ni predpisano zastopanje po odvetniku, sme zastopati sporno stranko. Izključen je notar od zastopanja sploh v stvari, v kateri je isti notar imel opraviti, če gre spor za to opravilo ali za dogovor, ki se je bil pri njem sklenil.

Sodni komisariat notarjev ostane v dosedanji obliki in v dosedanjem obsegu. Načrt je na stališču, da je treba reformo te institucije pridržati za čas, ko se najbrže preustroji izvensporno postopanje. Tako torej se bodo še vbodoče praviloma vse smrtnice in zapuščinske razprave, ki se pripete na sedežu sodnih dvorov, odkazovale notarjem kakor sodnim komisarjem, da jih obdelajo za sodišče. V vseh drugih slučajih se ta opravila porazdele med sodišča ter notarje in bodi pri tem merodajno, ali je odkaz notarju glede na premoženje zapuščine in opravila sodišča udeležencem na korist in ali tozadevni stroški niso zanje preveliki. Pravosodni minister imej pravico, da to porazdelitev uravna posebej glede na krajevne razmere različnih krajev in sodnih okolišev po načelih, v zakonu izraženih.

Glede stanovske ustave predlaga načrt nekaj važnih prememb. Seda predpisana pripravljalna služba notarskega kandidata in zastareli notarski izpit ne ustrezata že davno več novim razmeram in pravnemu napredku. Zato načrt predlaga za pripravljalno dobo eno leto več in priliko k boljši izobrazbi. Kandidat imej glede enega dela prakse večjo izbero. Namesto notarskega izpita naj stopi sodniški izpit, pri katerem se že po dosedanjih določilih jemlje lahko ozir na posebnosti notarskega in zastopniškega poklica. S premenjeno prakso in z enotnim izpitom se tudi doseže lažji prestop k drugim jurističnim poklicem.

Delokrog notarskih zbornic in kolegijev ostane neizpremenjen. Dosedanja stanovska organizacija pa se razvije

toliko, da se notarskim kandidatom pripusti delež pri upravi stanovskih zadev in da se zakonito pripozna zbor odposlancev avstrijskih notarskih zbornic, ki je imel doslej le poluradni značaj in stal izven zakonite stanovske organizacije. Notarski kandidatje naj se po svojih zaupnikih udeležujejo posvetovanja in odločanja zbornic ter koleg'jev v tistih rečeh, ki se dotikajo interesov posameznika in skupnosti kandidatov. Zbor odposlancev notarskih zbornic pa je določen, da se posvetuje o skupnih stanovskih interesih in o rečeh zakonodavstva.

Disciplinarno pravo je skoraj povsem predelano. Načrt je odpravil marsikatero nejasnost v sedanjem disciplinarnem pravu za notarje, je dopolnil nedostatne določbe v postopanju proti notarskim kandidatom, ustregel želji notarjev, da se pripuste k soodločevanju v disciplinarnih rečeh proti stanovskim članom, in konečno postavil nove določbe, kakoršne se pripravljajo tudi za disciplinarno pravo sodnikov. Notarski kandidati, ki stoje sedaj pod redovno oblastjo zbornic, pridejo tudi pod disciplinarno pravo. Disciplinarni senat prve in druge inštanice bo sestavljen iz treh državnih sodnikov in dveh notarskih sodnikov, ki so ju izvolile notarske zbornice. V zistemu disciplinarnih kazni za notarje je ta prememba, da se največja denarna kazen zviša od 1000 kron na 5000 kron, deloma zato, ker je vrednost denarja padla, pa tudi zato, da je možno stopnjevanje, predno se izreče težko kazen z ustavitvijo uradovanja. Disciplinarne kazni za notarske kandidate so slično urejene kakor za notarje, a največja denarna kazen znaša le 500 kron, odnosno 1000 kron, če se je kandidat službeno pregrešil kakor namestnik notarjev. Zastaranje in obnova postopanja je urejeno po vzgledu načrta za zakon o sodniški službi.

Glede notarskih pristojbin za uradna opravila, za sestavo zasebnih listin in za sodnokomisijske posle vsebuje načrt le vodilna načela. Justični minister naj ima pravico, da za vsa ta opravila določi tarife, ki so lahko različni za gotove skupine krajev, namesto da bi se s temi spremenljivimi rečmi bavilo zakonodavstvo. Načrtu je že pridejan načrt takšne naredbe justičnega ministra za notarske posle, razun za sodnokomisijske, toda le neobvezno in samo zaradi orientacije, kakšne pristojbine da se namepravajo določiti naredbenim potom.



Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) K uporabi §-a 30 št. 1 in 4 izpodbojnega zakona. — Ni dovolj, da navedbe tožnikove ne zadoščajo za dokaz, da je dolžnik imel namen prikrajšati upnika, nego tožena stran mora dokazati dejstva, ki izključujejo tak namen.

Kmetski sin A se je priznal glasom sodne poravnave z dne 13. januarja 1910 za nezakonskega očeta ter se zavezal plačevati za otrokovo izrejo mesečne alimente in povrniti sodne stroške. Ker te obveze ni izpolnil, se je postopalo zoper njega izvršilnim potom, a izvršba ni imela uspeha. Alimentacijska terjatev je bila vsled tega neizterljiva, ker se je A znebil svojega edinega premoženja, prodavši svoje zemljišče s skupno pogodbo 24. febr. 1909, nekoliko dni pred rojstvom nezakonskega otroka svoji Materi B za kupnino 300 K, dasi je bil sam kupil posestvo l. 1906 za 600 K. Iz tega je izvajal varuh nedol. nezakonskega otroka, da je bila kupna pogodba med A-om in njegovo materjo B sklenjena v namenu, prikrajšati nezakonskega otroka v njegovi pravici do alimentov, češ, B je ob času kupčije vedela za intimno razmerje svojega sina z nezakonsko materjo in za njen porod, ker je celo svojemu sinu to razmerje, ozir. zakon z njo branila. Vsled tega je tožil mater B, naj se spozna, da je z njo sklenjena kupna pogodba pravno neveljavna napram nezakonskemu otroku, kar se tiče njegovega zahtevka glede plačila alimentov in povračila stroškov, in da je toženka dolžna dovoliti izvršbo na posestvo v svrhu izterjanja.

Toženka B je pa trdila, da je njen sin sklenil kupno pogodbo le radi tega, ker je bil tedaj pri vojaki in se je bilo bati vojske z Balkanom; v strahu, da umre, je sklenil A ono kupčijo in določil nižjo kupno ceno le radi tega, ker je bil prejel svoječasno od svojih roditeljev denar za pot v Ameriko.

Prvi sodnik je zavrnil tožbo iz teh razlogov:

Prvi pogoj izpodbojne tožbe, t. j. namen dolžnikov, prikrajšati svojega upnika z namišljeno pogodbo, v tem slučaju ni izpolnjen. Ta namen mora dokazati tožnik, dočim ima toženka dokazati, da o tem namenu dolžnika A-a, svojega sopogodnika, ni ničesar vedela.

Nasproti tožnikovim domnevam, zajetim iz nekaterih sumnih okoliščin, stoje v tem slučaju okoliščine, ki pričajo ugodno za toženko in ovračajo tožnikove trditve. A je bil n. pr. v času izpodbijane kupčije vojak, vzel si je dopust in med tem dopustom, februarja l. 1909 je sklenil izpodbijano opravilo. Od toženke in od priče A zatrjevane okoliščine, da je A tako ravnal iz strahu pred grozečo vojsko in pa da bi uredil svoje stvari za slučaj, če bi padel, zadobivajo verjetnost po notornem dejstvu, da je meseca februarja 1909 vojska med Avstrijo in Srbijo v resnici grozila in da je bil del armade mobilizovan. Težko je verjeti, da bi se bile te okoliščine le po naključju sestale. Ako bi bil hotel A svoje nezakonsko dete v istini prikrajšati, je imel za to v dobi devetmesečne nosečnosti nezakonske matere dovolj časa, istotako celo po rojstvu otroka, predno je bilo gotovo, da se hoče nezakonska mati držati njega kakor očeta, ker sprva je bil splošno označen za nezakonskega očeta nekdo drugi.

Iz razmeroma nizke cene same na sebi, še ni moči izvajati ne-pošten namen, da se hoče prikrajšati upnike, ker sta si bila A in njegova mati dobra in sta se tudi denarno podpirala, kar je dokazano.

Ob času kupčije je imel A precejšno vsoto od roditeljev. Končno ni nič izvanrednega, da se pri pogodbah med sorodniki določa v pisni pogodbi kar najnižja kupna cena, običajno z ozirom na prenosne pristojbine.

Nobena količaja važna okoliščina ni bila izločena iz dokazovanja, a vzlic temu ni v celem obširnem dokaznem materialu niti ene okoliščine, ki bi dokazovala, da je A sklenil kupčijo z namenom, prikrajšati svojega upnika (tožnika). Ker pa ni dokazan niti ta namen A-ov, odpada tudi razmotravanje vprašanja, ali je toženka o tem namenu vedela ali ne. Tožbeni zahtev je bilo torej, ker je neutemeljen, zavrniti.

Prizivno sodišče je to sodbo potrdilo s temi-le razlogi:

Prizivno sodišče se sicer ne strinja z nazorom prvega sodnika, da mora tožnik v slučaju §-a 30 št. 4 izpodboj zak. dokazati dolžnikov namen, da hoče prikrajšati svojega upnika, temveč je mnenja, da je stvar toženke dokazati, da za ta namen ni vedela. Ker je pa prvi sodnik smatral za dokazano, da dolžnik takega namena sploh imel ni, torej tudi toženka zanj ni mogla vedeti, ker je to »implícite« v dokazani ugotovitvi obsežno.

Ta ugotovitev prvega sodnika je tudi po mnenju druge instance vsled dokaznega postopanja pravilna. Okolnosti, ki jih prizivatelj navaja in o katerih sodnik ni dopustil ponujenih dokazov, so tako netačne in brezpomembne, da nimajo nobene važnosti za presojo namena ali vednosti o tem namenu. Vsled tega jih tudi druga instanca ni dopustila, in je formalno vezana na ugotovitev prvega sodnika, da dolžnik ni nameraval prikrajšati tožnika in »implicite«, da toženka za tako namero ni vedela.

Ob tej ugotovitvi je sodba prvega sodnika tudi pravno pravilna, kajti o kakem neodplatnem pravnem opravilu ne more biti v tem sporu govora, če bi tudi resnična cena posestva bila višja, nego je kupnina ne glede na to, da se tožbeni petit ne zлага z izpodbojnim razlogom §-a 30 št. 1 l. c.

Vrhovno sodišče je pa z odločbo 26. septembra 1911 o. št. Rv III 307/11 ugodilo reviziji tožnika, razveljavilo sodbo prizivne instance ter nakazalo spor na drugo stopinjo, ki naj znova razpravlja in rzsodi.

Razlogi.

Kolikor izpodbija revizija sodbo prizivne instance iz razlogov št. 2 in 4 §-a 503 c. pr. r., ji ni moči odrekati upravičenosti. Priznati je, da je pravna presoja nepravilna bodisi z ozirom na izpodbojni razlog §-a 30 št. 4 izpodboj. zakona, bodisi z ozirom na razlog št. 1 tega zakona, ki se uveljavlja s trditvijo, da gre za neodplatno pravno opravilo.

Kolikor gre predvsem za izpodbojni razlog §-a 30 št. 4 je bilo pravdno sodišče nazora, da ima tožnik dokazati, da je A imel namen prikrajšati upnika. Nato je pa na podlagi dokaznega rezultata ugotovilo, da tak namen dolžnikov ni dokazan in prišlo do zaključka, da vsled tega odpade rešitev vprašanja, je li je toženka vedela za tak dolžnikov namen ali ne.

Če se tudi prizivno sodišče ne strinja z nazorom prvega sodnika o delitvi dokaznega bremena, kar je pravilno, vendar se brez vsega oprijema tozadevnih ugotovitev prvega sodnika, ne da bi jih ocenilo in samostojno presodilo; izjavilo je, da kakor hitro je smatral prvi sodnik za dognano, da dolžnik sploh ni imel namena prikrajšati upnika, tudi toženka o tem ni mogla ničesar vedeti, ker je

baje to »implicite« obseženo v ugotovitvi prvega sodnika, češ, dolžnik onega namena ni imel.

Temu nazoru prizivnega sodišča pa ni moči pritrditi iz teh-le razlogov:

V izpodbojnem sporu zamore tožena stran izpodbiti domnevo, da je dolžnik namerjal prikrajšati upnika, s protidokazom, da jej v času, ko se je sklepala pogodba, ta namen dolžnikov ni bil znan. Ta dokaz more podati ali s tem, če dokaže, da dolžnik takega namena sploh ni imel, ali pa s tem, ko dokaže, da za namen vedela ni. V prvem slučaju je njena dolžnost, da dokaže zanikanje. Glede na to dolžnost ni dovolj, če se smatra za dognano, da po tožeči strani dokazana dejstva ne zadostujejo za ugotovitev, da je imel tožnik namen, prikrajšati upnika, temveč šele tedaj, kadar je gotovo, da je po dejstvih, dokazanih od tožene strani, tak namen izključen.

Ako je torej prvi sodnik vsled pomotnega nazora, da je tožnik dolžan dokazovati, izrekel, da ne more smatrati za dokazano, da je imel dolžnik namen prikrajšati upnika, potem to ni nič drugega, kakor dokazni uspeh v prvem zmislu, t. j. v tem zmislu, da od tožeče strani navedena dejstva ne zadostujejo, da bi se smatral ta namen dokazanim.

Z ozirom na zgorajšnja pravna izvajanja pa se zaradi tega ne sme še zavrniti tožba; za zavrnitev bi bilo treba dokaznega uspeha v tem zmislu, da se je toženi posrečil negativni dokaz, to je, da je v danih okolišnosti dolžnikov namen, prikrajšati svojo upnico, naravnost izključen. Ker sodba ne vsebuje take ugotovitve, temveč samo smatra, da tožnik tega namena ni dokazal, se nazor prizivnega sodišča, da zadostuje po prvi stopnji ugotovljeni dokazni rezultat za zavrnitev tožbe, ne more smatrati pravilnim. Ker ni zgorajšnje ugotovitve, je torej postopanje v bistvu pomanjkljivo in ima tako, kolikor gre za vprašanje, ali je izpodbojni razlog §-a 30 št. 4 l. c., podan, nedostatek, ki je bil v stanu ovirati natančno razjasnitev in temeljito presojo spora.

Kar se tiče izpodbojnega razloga po §-u 30 št. 1 l. c., sodba prve stopnje o tem izrecno sploh ne sodi, dočim izreka prizivno sodišče samo čisto mimogrede na podlagi ugotovitev, ki so navedene zgoraj, da je pravna presoja prvega sodnika tudi v tej smeri pravilna, ker v tem sporu baje ni govora o neodplatni pogodbi, če bi tudi istinita cena zemljišča bila višja kakor kupna cena.

Vendar tudi temu nazoru prizivnega sodišča ni moči pritrditi.

V zmislu §-a 30 št. 1 l. c. so izpodbojne tudi pogodbe, ki so deloma odplatne in deloma neodplatne. Treba je torej razmotravati vprašanje, je li izpodbijana pogodba tak »negotium mixtum«. Predvsem je treba ugotoviti vrednost prodane nepremičnine, dalje pa — ker trdi tožnica, da je bila za sporno zemljišče, ko je pridobil A, plačana kupnina 600 K, v kupni pogodbi, sklenjeni med njim in toženko, pa zahtevana samo kupnina 300 K — ugotoviti, koliko se sklada ta trditev z istino.

V nobeni teh dveh smeri ni ugotovitve, potrebne za rešitev vprašanja, ali gre morebiti za deloma neodplaten dogovor. Tudi na to stran je torej postopanje pomanjkljivo in nesposobno, da bi tvorilo podlago za razsojo.

Bilo je torej reviziji ugoditi in spoznati v zmislu §-a 510 odst. 1 c. pr. r., kakor je uvodoma navedeno.

b) Izkaz, da teče zoper zavezanca neznanega bivališča več tožeb ali izvršb, zadostuje za zavarovalno izvršbo (§ 370 izvrš. r.). Mero-dajna je nevarnost, da predlagatelja drugi upniki prehitte.

Zoper v Ameriko odišlega toženca J. K. se je vložilo v kratkem času več tožeb in sicer Cb III 154/4, C III 198/4, C III 200/4 in C III 202/4; izišli sta tudi že sodbi z dne 5. julija 1904 C III 198/4-2 zaradi 201 K 60 h in z dne 2. avgusta 1904 Cb III 151/4-4 zaradi 77 K s. pr. Na podlagi teh dveh sodeb je c. k. o k r a j n o s o d i š č e v Ljubljani dovolilo v z a v a r o v a n j e izvršbo s predznambo zastavne pravice na zavezančevo zemljišče in pa z rubežem zavezančevih premočnin.

Zaht. upnika sta se v dokaz verjetnosti, da bise brez teh izvršb obrezuspešilo izterjanje sodno priznane denarne terjatve, pozivala na dejstvo, a) da je zavezanec glasom navedenih štirih tožbenih aktov odšel v Ameriko in je neznanega bivališča, b) da je s tožbami preobložen, c) da je njegovo zemljišče že zelo obremenjeno. Ni se pa navajala nobena tekoča izvršba.

Proti dovoljeni zavarovalni izvršbi je zavezančev srbnik za čin vložil rekurz in sicer glede na različna stališča sodišč, ki zahtevajo več ali manj strogi dokaz nevarnosti.

I. V zadevi zaradi 201 K 60 h je c. k. r. deželno, rekurzno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 9. avgusta 1904 R III 172/4 rekurzu ugodilo ter predlog zaht. upnika na dovolitev izvršbe v zavarovanje terjatve iz sodbe 5. julija 1904 C III 198/4-2 zavrnilo.

Razlogi.

Zahtevajoči upnik se sklicuje na tožbe, ki ležijo pri prvosodnem sodišču Cb III 151/4, C III 198/4, C III 200/4, C III 202/4 v dokaz tega a) da je zavezanec odpotoval v Ameriko, in b) da je s tožbami preobložen, ter c) na zemljiško knjigo v dokaz, da je zavezančevo zemljišče že hudo obremenjeno, ter na podlagi teh navedeb zaključuje, da mu preti nevarnost, da svojo terjatev izgubi, ako z izvršbo ne pohiti, in zato predlaga, naj se mu dovoli izvršba v zavarovanje za čas, ko bo mogel s pravomočno sodbo voditi izvršbo.

Na temelju teh navedeb je prvo sodišče predlogu ugodilo. Rekurzno sodišče pa ne more pritrdjevati mnenju prvega sodišča.

Izvršba v zavarovanje se tukaj zahteva edino le zaradi tega, ker je zavezanec preganjan tudi z drugimi tožbami, vsled česar da preti zahtevajočemu upniku z ozirom na dolžnikovo prezadolženost nevarnost, da svojo terjatev izgubi; dejstvo, da je zavezanec odpotoval v Ameriko, ne pride v poštev, ker se v predlogu samem pripoznava, da je dolžnik svoje premoženje in nepremično premoženje pustil doma; tega, da bi pretila kaka nevarnost, ker se znabiti spravlja dolžnikovo premoženje v stran, tako da bi se pozneje ne moglo zaseči, se niti ne trdi.

Dejstvo, da je proti dolžniku naperjenih več tožb in da je njegovo premoženje preobremenjeno, še samo na sebi nikakor ne zadostuje, da bi se radi tega moglo v zmislu §-a 370 izvrš. r. upravičeno zahtevati izvršbo v zavarovanje; kajti zakon ne more imeti namena, da bi dajal prednost upnikom, ki imajo na razpolago še nepravomočne naslove pred upniki, ki imajo zase starejše, znabiti še celo pravomočne izvršilne naslove. —

Revizijskemu rekurzu zaht. upnika je c. k. r. vrhovno sodišče na Dunaju z odločbo 11. oktobra 1904 št. 14.923 ugodilo in obnovilo prvosodni sklep.

Razlogi.

Z ozirom na §§ 370 in 78 izvrš. r., 274 c. pr. r. in 180 sodnega poslovnika je zaht. upnik verjetno izkazal nevarnost za svojo terjatev z ozirom na dejstvo, izhajajoče iz sodnih spisov, da je zavezanec po obremenitvi nepremičnega premoženja in preganjan od nadaljnjih izvršb (?) odstranil se neznano kam, domnevno v Ameriko, in s tem izkazom je bil zahtevajoči upnik upravičen na podlagi takrat še nepravomočne sodbe 5. julija 1904 C III 198/4 zahtevati izvršbo v zavarovanje svoje terjatve, ker se je bilo očitno ob takem položaju bati, da drugi zavezančevi upniki še pred pravomočnostjo te sodbe zaht. upnika izvršbenim potom pri zavarovanju terjatve — prehité.

II. V zadevi zaradi 77 K je c. kr. deželno, rekurzno sodišče v Ljubljani s sklepom 31. avgusta 1904 R VIII 190/4 rekurzu ugodilo, prvosodni sklep spremenilo in predlog na zavarovanje zavrnilo.

Razlogi.

Prvi sodnik je ugodil predlogu zaht. upnika, to pa pogrešno. Kajti zaht. upnik utemeljuje svoj predlog za izvršbo v varnost s tem, da je sodišču iz raznih tožnih in še tudi iz izvršilnih (?) spisov znano, da je zavezanec tožen in rubljen od vseh strani, in da je zaradi tega, in* tudi ker je zavezanec v zelo slabem gmotnem položaju, velika nevarnost za zaht. upnika, da propade s svojo terjatvijo, če se ne zavaruje takoj na zavezančevo premično in nepremično imetje.

To utemeljevanje sploh ne zadostuje po predpisih §-a 370 izvrš. r., ker ne izvira iz njega, da bi se izterjanje dotične terjatve obrezuspešilo ali izdatno obtežilo, če bi se izvršba v varnost ne dovolila, saj se niti ne trdi, da bi se skušalo zavezančevo imetje prikrivati, odstraniti ali gmotni položaj zavezanca sploh spremeniti.

Pač pa kaže to utemeljevanje, da gre zaht. upniku za to, da bi druge soupnike, ki so svoje terjatve že iztožili in imajo bodisi že pravomočne ali še nepravomočne izvršilne naslove, prehitel v izvršbi in tako soupnikom to učinil, česar se on hoče obvarovati in kar zakon v navedenem določilu namerava izključiti.

Prav to pa kaže jasno, da se § 170 izvrš. r. ni v prid današnjega slučaja ustanovil, in da torej predlog za dovoljenje izvršbe v varnost ni osnovan. —

Revizijskemu rekurzu zaht. upnika je c. k. r. v r h o v n o s o d i š č e z odločbo 11. aprila 1904 št. 14.923 ugodilo, obnovilo prvosodni sklep in zavezancu naložilo stroške revizijskega rekurza.

R a z l o g i.

Z ozirom na §§ 370 in 78 izvrš. r., kakor tudi na §§ 269 in 274 c. pr. r. in na § 180 sod. poslovnika je zaht. upnik verjetnost nevarnosti glede svoje terjatve zadostno izkazal s pozivom na izvršilnemu sodišču jasno in iz spisov izhajajoče dejstvo, da se nahaja zavezanec v slabih gmotnih razmerah in je preganjan z izvršbami (?), torej je zaht. upnik bil upravičen na podlagi takrat še nepravomočne sodbe zahtevati zavarovalno izvršbo, ker je očitvidno ob takem položaju bila nevarnost, da drugi upniki zaht. upnika pred pravomočnostjo njegove sodbe izvršbenim potom za njegovo terjatev — p r e h i t e.

P r i p i s: V zadevi I se zaht. upnik ni skliceval na nikako izvršbo, ampak samo na 4 pravde, v zadevi II bi se moglo navajati izvršbo ad I, kar se pa ni storilo, — vendar govori vrhovna odločba, zlasti tudi v slučaju I o preganjanju po izvršbah, dočim se nižji instanci pozivata samo na neznano bivališče, obremenjeno zemljišče in štiri tožbe.

N e v a r n o s t pri zavarovalni izvršbi je lahko dvojna: 1. nevarnost vsled početja zavezančevega a) doloznega razpolaganja ali b) vsled nedoloznega, vendar upniku škodljivega; 2. nevarnost vsled početja drugih oseb (upnikov), ki zavezanca preganjajo. Poudarja se razloček §-a 370 izvrš. r. nasproti §-u 379 ib., ki dovoljuje začasne odredbe zoper dolžnika iz izrecnih razlogov 1 a; in zadostuje za zavarovalno izvršbo zgolj objektivna nevarnost razlogov 1 b in 2.

Po Neumannu ne zadostuje nevarnost, da bi sicer drugi upniki, katerih izvršilni naslovi postanejo prej izvršljivi, zavarujočega se zaht. upnika prehiteli, oziroma, da bi ta upnik onih sicer ne mogel prehiteti.

Po našem mnenju obsega p a r i c i j s k i r o k »dies iustus« — zato mora dolžnik v tem roku biti neoviran in mora imeti brez pritiska in brez nadaljnih stroškov priložnost, plačati svoj dolg. Samo tak položaj torej, ki jasno kaže, da dolžnik nima volje, skrbi, noče in sploh ne bo izpolnil svoje obveznosti, tudi ne po preteku pari-

cijskega rokú, more opravičevati in dovoljevati silo zavarovalne izvršbe. Potemtakem bi bilo početje tretjih oseb, ki niso v stiku z dolžnikovo mudnostjo po paricijskem roku, — za zavarovalno izvršbo ne bistveno, oziroma nezadostno. Nevarnost po §-u 370 izvrš. r. temelji torej v dejstvu, da dolžnik tudi po preteku paricijskega roku terjatve — če tudi le iz malomarnosti — očitvidno ne bo plačal.

Stališče vrhovnega sodišča. Za dovolitev zavarovalne izvršbe ne zadostujejo :

1. neugodne gmotne razmere, nedostatna plačilna sredstva, izjava nesolvence, preteče preganjanje raznih upnikov, pričakovana otvoritev konkurza. (Odločbe: 22. aprila 1902 št. 5735; 6. maja 1902 št. 6593; 6. maja 1902 št. 6594, Zprávy 1903 str. 202 dd; 19. februarja 1903 št. 2170, Právník 1903; 1. oktobra 1901 št. 13.667 G. U. 1571; 13. novembra 1902 št. 15.231, G. H. 1902/15.) Zlasti ne zadostuje izkaz, da je zoper zavezanca istočasno izšlo več sodeb (o. 6. februarja 1906 št. 1904, Zprávy 1906/4).

2. tudi ne zadostuje izkaz, da se je upniku v pravdi podelila ubožna pravica (o. 30. maja 1899 št. 5394 G. U. 625).

3. enako ne dolžnikova izjava, da se za slučaj izgube v pravdi seli (o. 26. junija 1902 št. 8845 G. U. 1986).

4. istotako ne izkaz, da se je že drugemu upniku dovolila zavarovalna izvršba (o. 27. februarja 1900 št. 2611, Právník 1900, št. 533);

5. ne zadostuje, da zavezanca preganjajo z izvršbami (o. dne 11. aprila 1899 št. 5394, Z. Bl. 1900/1).

Nasprotno zadostuje izkaz :

1. da tečejo zoper zavezanca izvršbe (plenis. sklep 9. junija 1903, pr. st. 194, Slov. Pravnik 1903 str. 305; o. 9. marca 1906 št. 7551, Slov. Pravnik 1906/10; o. 13. marca 1906 št. 4110 Ö. R. Z. 1907/1; o. 9. maja 1906 št. 7551, Právník 1906/16);

2. da tečejo izvršbe in zavezanec razen zemljišča, na katerem naj se terjatev zavaruje, nima premoženja (o. 6. junija 1900 št. 7823, G. U. 1023);

3. da upnik pričakuje otvoritev konkurza (o. 19. januarja 1899 št. 437 G. U. 476);

4. da je že predlagan konkurz (o. 26. januarja 1903 št. 2619, Právník 1903 str. 395);

5. da je dolžnikov zastopnik ponujal 35% poravnavo in za slučaj odklonitve pretil s konkurzom (o. 10. decembra 1902 št. 16.703, Právník 1903, str. 426);

6. izkaz stvarne potrebe pokritja zadostuje, določno ravnanje zavezančev ni potrebno (o. 23. aprila 1901 št. 5503, G. U. 1387; o. 14. februarja 1899 št. 2350, G. U. 512; o. 19. januarja 1899 št. 437, G. U. 476);

7. zgoraj priobčeni odločbi.

Dr. Fr. M.

c) Izdajanje vložnih knjižic, na katere se vloge izplačujejo po zmislu §-a 14 hranilničnega regulativa, ni pridržano izključno tistim zavodom, ki delujejo na podlagi hranilničnega regulativa. Kreditnim zadrugam ni odrekati registrskega vpisa, ako naj po svojem štatutu izdajajo take vložne knjižice. Stvar pristojnih upravnih oblastev je, da zabranijo dejansko izdajanje takih vložnih knjižic, predno se za to ni podelila koncesija.

C. kr. deželno trgovsko sodišče v Lj. je zavrnilo predlog, da naj se vpišejo pravila posojilnice v L., registrovane zadruge z omejeno zavezo, v register, ker se naj bi izplačevale vloge na vložne knjižice po zmislu §-a 14 hranil. regulativa z dne 26. septembra 1845.

C. kr. višje dež. sodišče v G. je ugodilo rekurzu te zadruge in razveljavilo odklonitev vpisa iz povedanega razloga; izhajalo je pri tem v bistvu od pravnega nazora, da so vložne knjižice zadruge v istini legitimacijski, ne pa imetniški papirji.

C. kr. vrhovno sodišče je potrdilo odločbo rekurznega sodišča z odločbo z dne 12. septembra 1911 o. št. R VI 241/11.

Razlogi.

Ne gre za to, ali naj se smatra vložne knjižice zadruge, kakor jih ustanavlja § 44 zadr. pravil, za imetniške papirje v zmislu teorije ali za legitimacijske papirje. Bistvo tiči marveč v tem, da ta paragraf daje pravico izdajati vložne knjižice, ki naj dado prezentantu pravico, da dviga posojila prav na tak način, kakor to usta-

navlja § 14 hranil. regulativa za hranilnične vloge, tako da postanejo vloge po svoji gospodarski funkciji docela enake hranilničnim vlogam. Ni zanikati, da takšna odprava razlike med hranilnično vlogo, služečo gospodarskim interesom tistega, ki hrani, in med posojilom, ki ga kdo dá posojilnici proti izdaji knjižice in ki služi interesom kreditojemnika, vzbuja silne pomisleke; s tem bi se utegnili občutno oškodovati tako interesi posojilodavcev, ki menijo, da so napravili vlogo kakor pri kaki hranilnici, stoječi pod državno kontrolo, kakor tudi hranilnice same, ki se jim na ta način dela konkurenca, ki pa ne služi interesom hranilcev. Ali to so uvaževanja gospodarskega in ne zgolj pravnega značaja; samo le-ta pa morejo biti za sodnika merodajna. Pri tem se pa ne sme prezreti, da ni zakonovega določila, ki bi pridržavalo izdajanje vložnih knjižic, na katere se naj izplačuje po zmislu §-a 14 hranilničnega regulativa, takim zavodom, ki delujejo na podlagi tega regulativa; tudi ni moči smatrati, da je izdajanje takih knjižic niti po §-u 878, niti po §-u 879 o. d. z. po sebi nedopustno. Politična uprava sama si je, kakor izhaja iz razpisov c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 7. novemb. 1896 št. 3606 in z dne 26. novembra 1897 št. 25.422, pustila pot odprto, da dovoli v posameznih slučajih drugim zavodom, ki niso hranilnice, izplačevanje vlog po zmislu §-a 14 hranil. regulativa. Ako pa je to možno in ako je normiranje takega izplačilnega načina vsekakor še odvisno od oblastvene koncesije ter ni po zakonu naravnost izključeno, onda ni razloga, da bi se vpis v register odklonil. Stvar zadruga bo pač, da si pridobi morebiti še potrebno koncesijo, stvar pristojnega upravnega oblastva pa, da zabrani izdajanje takih vložnih knjižic, odnosno poslovni obrat na taki podlagi pred podelitvijo koncesije, kakor daje v tem oziru navodilo gori omenjeni razpis z dne 26. novembra 1897 št. 25.422.

Dr. M. D.



Plenarni sklepi c. kr. upravnega sodišča.

(Uradno priposlano.)

A. Administrativne pravne stvari.

26. Ne spada v področje občine, ako ni posebnega obveznega naslova, skleniti po svobodnem sprevidu izdatke iz občinskih sredstev za bogoslužne namene tudi takrat, če nima občina posebnega interesa. (Sklep 24. maja 1909.)

27. Železniška oblastva so upravičena, železniškemu podjetju naročiti nove naprave, četudi niso v okviru zavez, v koncesijski listini izrecno določenih, ali pa premembe pri obratnih napravah, dasi so te narejene v zmislu danega konsenza, vse to, ako je njih potreba zaradi varnega in pravilnega javnega prometa ugotovljeno s pravilno dognanim dejanskim stanom. Od oblastva iz dejanskega stanu glede potrebe naročenih naprav ali prememb izvajani sklep ni podvržen presoji upravnega sodišča. (Sklep 1. junija 1909.)

28. Podelitev ustanov, ki izvirajo iz nekdanjih ustanov jezuitskih seminarov, načeloma ni omejena (ako ni posebnih ustanovnih določb) samo na gimnazijske dijake. (Sklep 10. januarja 1910.)

29. Iz določbe §-a 19 odst. 2 zakona z dne 3. julija 1896, dež. zak. št. 51 za Gališko — vsled katere izgubi član občinskega odbora svoj urad, ako se preseli v drugo občino, se ne da izvajati, da se ne sme voliti oseb v občinski odbor, katere ob času volitve ne bivajo v občini. (Sklep 24. jan. 1910.)

30. Med one po v §-u 1, št. 4 lit. f, občinskega volilnega reda za Moravsko navedene volilce »predstojnike in nadučitelje ljudskih šol« ni prištevati vseh učiteljev (sedaj učitelji I. vrste) nasproti podučiteljem (sedaj učitelji II. vrste). Nadučitelj je učitelj, ki vodi ljudsko šolo z več učnimi močmi. (Sklep 21. februarja 1910.)

31. Posledice razkosanja zemljišč za pravice kmetских posestev glede užitka na občinski imovini. (Ta judikat je izdan izključno le za Češko. Sklep 7. marca 1910.)

32. Oblastvo, katero razsoja o ugovorih proti volitvi, ne more odločbe o izpodbijani veljavnosti pooblastil samo zaradi tega odklo-

niti, ker se proti tem pooblastilom pri volitvi sami ni ugovarjalo. (Sklep 5. aprila 1910.)

33. Možnost, da se po zmislu §-a 4. zak. od 26. dec. 1893 d. z. št. 193 razširijo obrtne pravice, velja za vse po preje veljavnih predpisih koncesijonirane zidarje, a ne le za tiste, ki imajo svoje obrtvališče na krajih, po §-u 2 tega zakona izvzetih. (Sklep 2. maja 1910.)

34. Država kakor subjekt pravic in dolžnostij, ki ne izvirajo iz njene vladarske lastnosti, je upravičena k pritožbam pri upravnem sodišču, tudi če je odločbo ali odredbo izdalo tisto ministrstvo, kateremu pristojna obenem uprava agende, obsegajoče te pravice in dolžnosti. (Sklep 3. oktobra 1910.)

35. Niti popolno, niti delno razveljavljenje volilnega izida poprej volečega volilnega razreda nima za nasledek, da bi se razveljavile volitve pozneje volečih volilnih razredov. (Sklep 10. oktobra 1910.)



XXV. redna glavna skupščina društva „Pravnika“.

I. Letošnja, po pravilih sklicana glavna skupščina društva »Pravnika« je bila dne 29. januarja zvečer v »Narodnem domu« in se je pričela ob pol 9. zvečer. Društveni načelnik gosp. dr. Majaron je najprvo pozdravil došle člane in pa navzočna poročevalca »Laibacher Zeitung« ter »Slovenskega Naroda« in potem poudarjal, da je današnja skupščina nekako jubilejna, ker je petindvajseta v vrsti skupščin, katere je imelo doslej društvo »Pravnik«, bližajoče se tako pravemu jubileju svojega 25letnega obstanka. Žalibog — je nadaljeval — da moramo to skupščino pričeti v znamenju posebnega žalovanja, kajti neizprosna smrt je nenadoma iz naše srede ugrabila gosp. sodnega svetnika dr. J. Edvarda Volčiča, ki je bil član našega društva, odkar se je ustanovilo in počelo delovati. Dr. Volčič je bil tako prepričan o njegovi potrebi, da bi se bilo moralo že poprej ustanoviti, če bi šlo po njegovi blagi volji. Ko je bil dr. Mošé, izdajatelj »Slovenskega Pravnika« za leta 1881 do 1883, videl,

da ne gre več dalje; ko je bilo znano, da »Slovenski Pravnik« koncem leta 1883. mora prenehati, je dr. Volčič kot avskultant v Novem mestu poslal »Slovenskemu Pravniku« pod imenom »Pravoljub« pismo, v katerem z milimi besedami nagovarja, naj se list ne ustavi, nego naj se hitro ustanovi slovensko p r a v n i š k o d r u š t v o, ki bo list nadaljevalo, ki bo skrbelo za izdavanje slovenskih zakonikov, ki bo vzdrževalo strokovno knjižnico in prirejalo pravniške shode. Toda bilo je že prepozno, dr. Volčičev poziv je bil priobčen na zadnji strani zadnje številke leta 1883., dočim se je na prvi strani dr. Mošé s »Slov. Pravnikom« vred že poslovil od javnosti. Šele pet let kasneje je začel »Slov. Pravnik« izhajati in ko se je koncem l. 1888. bilo zopet bati, da usahne, tedaj se je oživotvorila dr. Volčičeva dobra misel, tedaj se je ustanovilo društvo »Pravnik«, in sicer natančno po programu, ki ga je bil poprej razvil dr. Volčič. Njega moramo torej šteti za inicijatorja ideje društva »Pravnika«, ideje, ki plodonosno deluje že 24. leto. Tej ideji je dr. Volčič vedno zvesto služil kot preprost društveni član, zadnje desetletje svojega življenja pa jej je tudi posvetil vse svoje duševne, pa tudi gmotne moči. V tej dobi je bil vztrajno marljiv sotrudnik »Slov. Pravnika« in bili so časi, ko je vsaka številka prinesla iz njegovega peresa ta ali oni sestavek teoretične ali praktične vsebine, bodisi z njegovim polnim podpisom, največkrat pa pseudonimno. Ogromno delo pa je dr. Volčič opravil za društvo »Pravnik« kot urednik njegove priročne zbirke zakonov v slovenskem jeziku. Na tem polju ni bil samo inicijator, temveč delavec, žrtvovalec, ki se sploh ne da nadomestiti. Za takšnega urednika je bil posebno usposobljen, ker je od mladih nog s posebno ljubeznijo zasledoval slovensko in hrvatsko jezikoslovje in primerjal slovanske pravne terminologije, na drugi strani pa, ker je razpolagal z neumorno energijo, ki se ni strašila še tako velikega in sitnega gradiva. Leta 1904. se je ponudil društvenemu odboru, da hoče prirediti IV. zvezek zbirke s c i v i l n o - p r a v d n i m i z a k o n i. Glede priprav ni bilo popolnega soglasja med njim in odborom. Dr. Volčič je vozal presekalo s tem, da se je postavil bolj na svoje noge osobito glede založništva in že koncem leta 1905 je izšla obsežna knjiga, v vsakem oziru moderno in vzorno urejena. Koj potem je začel zbirati gradivo za V. zvezek z b i r k e z o b č n i m z e m l j i š k o - k n j i ž - n i m z a k o n o m in drugimi predpisi, tikajočimi se avstrijskega prava o zemljiških knjigah ter odločbami vrhovnega sodišča. Ta

tudi zelo obsežni zvezek je izšel že leta 1908., pa ne samo v slovenskem, ampak tudi v hrvatskem jeziku. Tudi ta zvezek je dr. Volčič sam založil in društvo mu je bilo zagotovilo le začasno podporo. Kmalu zatem je pa uredil tudi predpise o nespornih pravnih stvareh, osobito notarski red, zapuščinski patent in določbe o sodnih depozitih z vrhovnosodno judikaturu in je dotični zvezek VI. naše zbirke izšel že začetkom leta 1910. Dr. Volčič nam je torej pomnožil zbirko v petih letih za tri, oziroma, če prištejemo samostojno hrvatsko izdajo V. zvezka, kar za štiri zvezke. Ako pomislimo, da je bilo treba celih 12 let, predno je za prvima dvema zvezkoma sledil III. zvezek, moramo z zadoščenjem konstatirati velik in hitri napredek, ki ga imamo zadnja leta na tem polju, to pa edino le vsled čudovite delavnosti in požrtvovalnosti rajnega dr. Volčiča. Mož ni mogel pričakovati nobenega gmotnega plačila za svoj obili trud, pač pa je riskiral, da se zadolži vsled samozaložbe dveh, oziroma treh obsežnih zvezkov. Koliko potov in skrbi mu je prizadejala ravno ta gmotna stran njegovega delovanja, to smo videli posebno posamezni funkcionarji v našem odboru. Pa njegova ljubezen do nalog našega društva je bila tako velika, da je pozabljal na vse težave in se zopet lotil novega dela. Zadnji čas je že pripravljal novo gradivo za slovensko izdajo trgovskega in meničnega prava, in bil bi nam gotovo priredil v kratkem zopet nov zvezek, da ga ni smrt poklicala k večnemu počitku. Ne bom našteval drugih njegovih manjših pravniskih publikacij, ki so itak znane in ki so imele namen, ustrezati aktualnim potrebam naše pravosodne prakse. Opozarjam le na »poljudno pravno knjižnico«, katero je društvo tudi le po njegovi inicijativi osnovalo in za katero je on sam priredil lepo vrsto snopičev. Tudi sicer je imel dr. Volčič le eno misel, kako pomnožiti in razširiti slovensko pravno slovstvo potom društva »Pravnika«. Zato pa je imel tudi vedno vse polno nasvetov, kako ojačiti naše društvo in njegovo glasilo osobito na gmotno stran. Še na predlanski naši glavni skupščini je hotel več prememb naših pravil, ker je mislil s tem koristiti društvu in njegovi stvari.

Po vsej pravici torej žaluje društvo »Pravnik« ob preranem grobu svojega dria. Volčiča. Izgubil je z njegovo smrtjo narod slovenski sploh enega svojih najboljših, zvesto čutečih, tiho delujočih sinov, društvo »Pravnik« pa posebej svojega najboljšega prijatelja in požrtvovalnega sotrudnika. S hvaležno pijeteto se ga bomo vedno

spominjali, njegovo ime pa ostane vzor marljivosti in značajnosti tudi bodočim pravniškim generacijam. Slava njegovemu spominu!

Navzočni so medtem v znak sožalovanja vstali in soglasno pritrtili predlogu društvenega načelnika, naj se oddolži društvo »Pravnik« blagopokojniku tudi na ta način, da mu preskrbi dostojen nagrobni spomenik in v ta namen izda prošnjo za prispevke družtvenikov in drugih čestilcev pokojnika.

Nadalje je gosp. predsednik častil spomin dveh drugih odličnih družtvenikov, ki sta umrla v pretekli upravni dobi, namreč gg. dr. Ivana Gršaka, c. kr. notarja v Ormožu, in dr. Ludvika Filipiča, odvetnika v Celju. V znak sožalovanja so se navzočni dvignili raz sedeže.

Končno je gosp. dr. Majaron posebej poročal o podpori 2000 K, katero je občni zbor »Zveze slovenskih odvetnikov« dne 15. maja 1911 naklonil društvu »Pravniku« za pospešitev društvene zbirke zakonov, in predlagal, da naj za to skupščina izreče bratskemu društvu iskreno zahvalo. To se je tudi ob živahnem odobravanju sprejelo.

II. Društveni tajnik gosp. dr. Josip Oblak je podal naslednje poročilo:

Slavna glavna skupščina!

Odbor, ki ga je izvolila lanska glavna skupščina, se je v svoji prvi seji dne 30. januarja konstituiral naslednje: Načelnik gosp. dr. Majaron, namestnik g. sodni svetnik dr. Papež, tajnik g. dr. Oblak, blagajnik g. dr. Lavrenčič, knjižničar gosp. glavar Lapajne; v nadzorstvo društvenega lista so bili imenovani: gg. Lapajne, dr. Mohorič in dr. Papež. Vendar so pa nepričakovane okolnosti nanesle, da novi blagajnik ni mogel dejansko prevzeti trudapolnega blagajništva, zato pa je bil gosp. dr. Švigelj tako požrtvovalen, da je blagajništvo, katero je vodil poprej 11 let, obdržal še nadalje 12., toda, kakor bomo čuli, zares zadnje leto.

Kar se tiče statistike, je poročati, da je tekom lanskega leta društvu pristopilo 5 novih članov, odpad o pa jih je bodisi vsled smrti ali po izstopu 10. Sedaj šteje društvo 201 rednega člana in enega častnega člana. Število članov bi bilo lahko vsekakor večje. Glede na dejstvo, da je treba tudi za pridobitev članov organizacije, je odbor sklenil v svoji predzadnji seji, sestaviti imenik slovenskih pravnikov in tako določiti, kdo izmed njih še ni družtvenik, pa dotičnike še posebej povabiti, ker si je misliti, da eden ali drugi le iz pozabljivosti ne pristopi društvu.

Glavno svojo nalogo je društvo tudi lani izpolnilo s tem, da je izdalo »Slovenskega Pravnika« nadaljnji, t. j. XXVII. letnik. Prejemali so ga družtveniki po pravilih brezplačno. Poleg tega pa je imel list 190 naročnikov,

osebito tudi izmed sodišč. Tako se ga je razpošiljalo na mesec 417 izvodov, tiskalo pa redoma 500, ker treba za poznejšnje naročbe vedno majhne zaloge.

Tudi vsebina XXVII. letnika je bila širokovno primerna, vendar pa ne tako raznovrstna, kakor bi želel osebito urednik lista. Gradivo, katero je dobival, je bilo zelo omejeno in se je tikalo skoraj izključno le pravosodja. Da-si tudi to ustreza posebno praktičnim namenom, bi bilo za večji ugled lista in slovenskega pravnega slovstva potrebno, da društveno glasilo prinaša več razprav o aktualnih pravoznanstvenih vprašanjih. Urednik toži o vsaki priliki, da nima bogvekak urediti, in bi torej posebno društveniki morali pomisliti, da ni dovolj, če je list „Slovenski Pravniki“ z društveno pomočjo gmotno podprt, temveč da treba tudi skrbeti za izdatno in častno vsebino društvenega glasila. Zadnji letnik kaže, da je le kakih 5 ali 6 društvenikov, ki se zavedajo svojih dolžnosti napram listu, vsi ostali pa prepuščajo usodo lista uredniku, ki se mora končno sam tudi utruditi.

Glede nadaljne društvene naloge, namreč izdajanja zakonov v slovenskem jeziku, nimamo zabeležiti tistega uspeha, ki smo ga ravno za preteklo leto pričakovali. Nadejali smo se, da že izide VIII. zvezek priročne zbirke z občnim državljskim zakonikom, toda to ni bilo možno. Sredi februarja lani je potekel šestmesečni dopust, ki ga je bilo visoko justično ministrstvo dovolilo gospodu sod. svetniku Regallyju v Radovljici za prireditev zakonika. Gosp. svetnik je ta dopust posvetil popolnoma temu delu, toda po preteku je ostalo še mnogo neurejenega dela. Zato mu je po posredovanju našega društvenega predsednika in drugih dovolilo visoko justično ministrstvo še štiri mesece dopusta, namreč do srede junija. Toda tega dopusta je g. sodni svetnik mogel v ta namen izrabiti le tri mesece, ker je bil potem poklican v nujno uradno službo. Glavno delo je dovršil, a za novele k obč. drž. zakoniku, potem za končni popregled in ureditev vsega zvezka pa ni imel potrebnega časa. Gosp. Regally sicer uporablja vse svoje proste ure v ta namen; ker pa je tega spričo njegove službe jako malo in ker je imel poleg tega tudi težave s svojimi očmi, zato ves zvezek še ni dozorel za tisk. Pričakovati pa je, da se to zgodi tekom tega leta. Znabiti bi se bila dala stvar bolj pospešiti, ako bi gospod urednik ne bil tako skrajno previden glede doslednosti v izrazih in tudi izbirčen glede jezika. To je vsekakor hvale vredno tem bolj, ker g. sodni svetnik obenem vrši nekako revizijo naše pravne terminologije sploh in tako sočasno zbira gradivo za izdajo novega terminološkega slovarja. Zato kaže potrpeti še nekaj mesecev, dasi se slovenski obč. drž. zakonik pogreša od dne do dne.

Dosedaj je izdalo društvo „Pravniki“ sedem zvezkov priročne zbirke. Prva dva zvezka, ki ju je založila „Narodna tiskarna“, sta že pošla in „Narodna tiskarna“ je priredila nove natise, žalibog pa popolnoma po prvi izdaji, ne oziraje se na premembe, ki so se v teku časa zgodile v kazenskem zakonodavstvu in tudi v terminološkem pogledu. Ta ponatis se je povzročil brez vrednosti društva, urednika in vrhovnega vodstva „Narodne tiskarne“, a preskrbelo se je, da se v bodoče kaj takega ne bo zgodilo. V svrhu razpečavanja „Pravnikovih“ knjig se je po inicijativi blagopokojnega dr. Volčiča zaprosila in dosegla dovolilnica c. kr. deželne vlade za kolportažo. Ravno tako po inicijativi blagopokojnega

drja. Volčiča je kr. hrvatsko-slavonsko-dalmatinska zemaljska vlada naročila lansko poletje po 20 izvodov nekaterih „Pravnikovih“ publikacij za skupno svoto 619 K 26 v. Na ta način se je lansko leto precej knjig spravilo v denar. Uspeh tega glede posameznih založeb bo razviden iz blagajniškega poročila. V. in VI. zvezek priložne zbirke zakonov je bil, kakor znano, založil bl. g. dr. Volčič z delno podporo društva „Pravnika“. Kaj bo z neprodanimi knjigami, ki spadajo v njegovo zapuščino, o tem odbor ni še imel prilike sklepati, ker mu natančnejši podatki o dotičnih zalogah in računih še niso znani.

V ostalem je iz društvenega delovanja poročati, da se je društvo „Pravnik“ po svojem odboru in drugih članih udeležil gotovih kulturnih stremeljenj, ki se krijejo z društvenimi nameni.

O konferenci jugoslovanskih kulturnih društev dne 10. in 11. dec. 1910, katere se je udeležil tudi naš predsednik v imenu društva „Pravnika“, je izšlo tiskano poročilo pod imenom „Smotra jugoslovanskih kulturnih društev“. Na prvem mestu je priločen obširen referat našega predsednika o postanku, desedanjem delovanju in o bodočih nalogah društva „Pravnika“. Koncem referata je priobčena tudi izjava konference, ki se glasi: „Na temelju referata g. dr. Dan. Majarona se 1. konstatira, da glasilo „Pravničkoga društva“ v Zagrebu priobčuje tudi slovenske članke in da ljubljanski „Pravnik“, ki služi i Istri in Dalmaciji, objavlja hrvatske spise; 2. da si zagrebško in ljubljansko društvo izmenjujeta predavatelje; 3. se izreče želja, naj bi ta dva organa in srbski „Arkiv za pravne in društvene nauke“ prinašali izvestja o pravniških organizacijah in znanstvenih pravnih spisih, nadalje o pravnih reformah zlasti v hrvatskih in srbskih političnih enotah (Banovina, Bosna in Hercegovina, Srbija in Črna gora); 4. naj bi se kakor v medicini tudi pri prirejanju juridične strokovne terminologije gledalo na čim večjo skupnost izrazov (najbolje bi bilo, terminologijo izdati v eni knjigi).“

Nadalje je naše društvo dobilo častno povabilo veleuglednega Pravničkoga društva v Zagrebu, naj preskrbi slovensko strokovno predavanje, ki bi se vršilo v njegovi mesečni skupščini. To nalogo je rade volje prevzel naš odbornik g. okrajni sodnik dr. Mohorič, ki je potem dne 24. marca lanskega leta v mesečni skupščini na vseučilišču zagrebškem predaval o temi: „Nauk o nasprotnem sporazumu in njegova uporabnost v širšem pravu“. To predavanje je bilo od mnogobrojnega poslušalstva iz profesorjskih, uradniških in dijaških vrst sprejeto z obilno pohvalo in kasneje tudi priobčeno v društvenem „Mjesečniku“. Tega poseta se je tudi društvo „Pravnik“ oficijalno udeležilo po svojem predsedniku in g. sodnem nadsvetniku Višnikarju ter se lahko uverilo o lepih simpatijah, katere uživa v krogu hrvatskega pravniškega društva.

Drugi dan se je ista delegacija našega društva poleg predsednika „Slovenske Matrice“ udeležila posvetovanja, ki se je vršilo v Jugoslovanski akademiji zastran slovenskih pravo- in državoslovnih prispevkov k nameravani Jugoslovanski enciklopediji. V tem oziru so slovenski pravni pisatelji osobito gg. nadsvetnik Višnikar, okr. sodnik dr. Dolenc in sodnik dr. Sagadin priredili posebne načrte, ki so se potem spojili in kot dodatek k prvotnemu programu natisnili tudi v „Slov. Pravniku“ za l. 1911 na str. 214. Tu je mnogo predmetov, katere

naši društveniki lahko obdelajo za Jugoslovansko enciklopedijo. Oglašajo se lahko za nadaljnja pojasnila pri g. sodnem nadsvetniku Višnikarju ali pa pri predsedniku „Slovenske Matice“ g. prof. drju. Ilešiču.

S tem sklepam [svoje poročilo, ker so se drugi društveni dogodki že omenili ali se bodo še v naslednjih poročilih, in prosim:

Slavna glavna skupščina blagovoli to poročilo odobriti.

To poročilo je dopolnil gosp. predsednik dr. Majaron z strani slovenske izdaje obč. drž. zakonika in sicer na podstavi pisma, katero je pravkar prejel od urednika gosp. sod. svetnika Regallyja. Prepričal se je tudi osebno, kako marljivo in smotreno gosp. urednik uporablja vse pripomočke, da bi ustvaril kolikor moči, zlasti v terminološkem oziru dovršeno delo. Prva tretjina zakonika je z vsemi tozadevnimi novelami, pravoreki in judikati do cela izdelana in gre lahko takoj v tisk. Drugi dve tretjini zakonika pa je treba še dopolniti z nekaterimi novelami, kar vse gosp. urednik še letos godno za tisk priredi, ako ostane, kakor se je nadejati, pri zdravju in pri sedanjih službenih razmerah. Gosp. urednik tudi poroča, da je jako hvaležen g. ministr. svetniku drju. Babniku, ki je večji del pripravljenega gradiva že pregledal na pravno in jezikovno stran, se vobče o delu zelo laskavo izrazil, poleg tega pa dal več dobrih nasvetov. Urednik je predložil gradivo že pred več meseci tudi znamenemu domačemu jezikoslovcu, ki pa doslej ni utegnil oddati svojega mnenja.

V razpravi, ki se je nato vršila, je želel gosp. sod. svetnik dr. Pappež, naj se naprosi gosp. urednika, da v prvi polovici tega leta vsaj I. del zakonika odda za tisk, ker je zares že nujna potreba. — Gosp. okr. sodnik dr. Mohorič je nasvetoval, naj bi se gradivo dalo v pregled drugemu jezikoslovcu, če že naprošeni ne more dovršiti dela. Gospod višji sodni svetnik Kavčnik je izvajal, da ne gre izdajati posameznih delov, ker bi tako lahko trpela enotnost, kar ve iz lastne skušnje; glede dvomljivih stvari bi bilo pa najbolje, da se rešijo v seji društvenega odbora, ki si lahko v ta namen privzame drugih pripravnih oseb. Gosp. dr. Švigelj je omenjal, da je tudi on sam videl pripravljeno gradivo in da je pospešitve pričakovati od marljivosti gosp. urednika samega. Gosp. dr. Majaron je poudarjal, da gre tukaj itak le za želje, ki se sporoče gosp. uredniku, glede končne odločitve pa je tudi izražal mnenje, da bi bilo res najbolje, če dvomljivosti reši društveni odbor s pripomočjo jezikoslovca

ali drugih poklicanih oseb. Končno se je naročilo društvenemu načelniku, da o tej razpravi poroča gosp. sod. svetniku Regallyju.

Drugače se je tajniško poročilo odobrilo.

III. Društveni blagajnik gosp. dr. Švigelj je podal in obrazložil nastopni

r a č u n

o blagajniški upravi društva „Pravnika“ v Ljubljani za dobo od 30. januarja 1911 do 29. januarja 1912.

A. Denarni promet.

Dohodki.

1. prebitek iz upravne dobe 1910	377 K 43 h
2. plačane članarine in naročnine z zaostanki vred	3202 „ 90 „
3. vrnjeni predujmi	245 — „
4. vrnjena terjatev	65 — „
5. kupnina za „Izvršilni red“ in za „Drž. osnovne zakone“	446 „ 40 „
6. plačani zaostanki za „Izvršilni red“	— „ — „
7. prispevek „Zveze slovenskih odvetnikov“	2000 „ — „
8. obresti a) pri c. kr. poštno hran. uradu (še niso pripisane)	— „ — „
b) pri Kmetiski posojilnici ljublj. okolice	4 „ 80 „
c) pri Ljubljanski Kreditni banki	52 „ 40 „
skupaj	6393 K 93 h

Izdatki:

1. Narodni tiskarni dolg l. 1910	823 K 80 h
in isti za tisek „Slov. Pravnika“ za leto 1911	1789 „ 20 „
2. uredniški in sotrudiški honorarji	308 „ 75 „
3. zaostanek iz leta 1910	732 „ 10 „
4. provizijske in manipulacijske pristojbine c. kr. poštno-hranilničnega urada	7 „ 80 „
5. nagrada pobiralcu članarin in naročnin v Ljubljani in za pisanje naslovov ter ekspedicijo „Slov. Pravnika“	120 „ — „
6. knjige in izdatki za knjižnico	141 „ 40 „
7. časniki	102 „ 05 „
8. provizija knjigarjem	52 „ 50 „
9. predujem za izdajo zakonov	100 „ — „
10. upravni stroški odborovi (med temi venec na grob dr. Volčiča)	121 „ 85 „
skupaj	4299 K 45 h

Ako se dohodki	6393 K 93 h
primerjajo z izdatki	4299 „ 45 „
se izkaže računski prebitek	2094 K 48 h

B. Društveno premoženje.

I. Aktiva:

1. prebitek iz leta 1911	2094 K 48 h
naložen v c. kr. poštni hranilnici pod št. 63715 ček. prometa, na knjižnici Kmetijske posojilnice Ljublj. okolice št. 15353 in knjižnici Ljublj. Kreditne banke št. 2563	
2. zaostanki na članarinah in naročninah do vštetega leta 1910	1885 K — h
za leto 1911 pa	2001 „ — „
	3886 „ — „
3. terjatev proti prevajalcema obč. drž. zakonika in drugih zakonov	1200 „ — „
4. predujem na sotrudiški nagradi	200 „ — „
5. štiri knjižnične omare	483 „ — „
ter knjižnica, časniki, sobna oprava. — skupaj	7863 K 48 h

II. Pasiva:

1. terjatev mestne občine ljubljanske	2700 K — h
2. že ugotovljene terjatve sotrudištva	720 „ — „

C. Izvršilni red

(oziroma posebna ustanova za izdajo zakonov v slovenskem prevodu).

I. Aktiva:

Zaloga „Izvrševalnega reda“:

a) pri knjigarjih 187 vezanih izvodov po 5 K 25 h	981 K 75 h
b) pri Iv. Bonaču 248 nevezanih izvodov po 4 K	992 „ — „
zaostanki kupnin za „Izvršilni red“	55 „ — „
preostanek kupnin „Izvršilnega reda“	261 „ 98 „
skupaj	2290 K 73 h

Pasivni.

D. Občni državljanski zakonik

izkazuje le aktiva v znesku 200 K — h
kot terjatev „Pravnika“ proti prevajalcu.

V razpravi o tem se je po predlogu gosp. višjega sodnega svetnika Kavčnika sklenilo, da naj odbor z vso strogostjo izterja zaostanke društvenin in naročnin.

IV. Poročilo knjižničarja gosp. glavarja Lapajneteta se je glasilo:

Slavna glavna skupščina!

Naša knjižnica je, kakor znano, že nekaj let nastanjena v odvetniški sobi justične palače. To je bilo dovolilo prejšnje deželnosodno predsedstvo na podlagi ustnega dogovora. Sedanji g. deželnosodni predsednik je pa želel urediti stvar s tem, da dobi društvo pismeno dovoljenje. Zato je društvo vložilo dotično

prošnjo, ki je bila rešena z dopisom c. kr. deželnosodnega predsedstva v Ljubljani z dne 2. novembra 1911 prez. 1455 — 26/11-2 v tem zmislu, da je eksc. gospod c. kr. predsednik viš. dež. sodišča v Gradcu z odredbo od 30. oktobra 1911 prez. 9901 — 26/11 dovolil še nadaljno nastanjenje društvene knjižnice v sobi št. 127 tukajšnjega sodnega poslopja do preklica in z nado, da knjižnico zamore tudi v bodoče rabiti sodno osebje.

Za nabavo novih knjig se je porabilo v pret. letu 133 K 40 h.

Knjižnica se je spopolnila, kakor druga leta z zborniki odločeb upravnega (Budwinsky) in vrhovnega sodišča (Glaser - Unger), z revijami in časopisi, katere prejema uredništvo „Slov. Pravnika“. Vse to se uredi v knjižnici po seznamu, kakor je bil natiskan v prilogi „Slov. Pravnika“ št. 7. in 8. l. 1909.

Za prireditve občnega drž. zakonika, sta se nabavili še posebej knjigi: Merfort-Hofer; Alphabetisches Nachschlageregister zu den österr. Gesetzen in pa Festschrift zur Jahrhundertfeier des allg. bürgerl. Gesetzbuches.

Stroškov je imel knjižničar 8 K.

Odobreno.

V. Prečitalo se je, da sta računska preglednika gg. dr. M u n d a in dvorni svetnik J. P o l e c pregledala blagajniški račun in ga našla pravilnim. Podelil se je nato absolutorij in blagajniku g. drju. Š v i g - l j u izrekla posebna zahvala, da je tudi še v zadnjem letu vodil te-
žavno upravo.

VI. Volitve društvenega predsednika in odbora, kakor tudi računskih preglednikov so se izvršile vzklikoma. Izvoljeni so: za predsednika gosp. dr. M a j a r o n, za ljubljanske odbornike gg.: okr. glavar v p. Š t. L a p a j n e, odvet. kandidat dr. Jos. L a v r e n č i č, c. kr. okr. sodnik dr. Fr. M o h o r i č, odvetnik dr. Jos. C. O b l a k, c. kr. dež. sod. svetnik dr. O. P a p e ž, dež. tajnik I. Š k a r j a in odvetnik dr. A. Š v i g e l j; za vnane gg.: minist. svetnik dr. J. B a b n i k na Dunaju, odvetnik dr. J. H r a š o v e c v Celju in odvetnik dr. I. Z u c c o n v Poreču. Za računska preglednika sta bila izvoljena gg. emerit. odvetnik dr. Fr. M u n d a in c. kr. višji sod. svetnik v p. Fr. V i š n i k a r (namesto gosp. dvornega svetnika J. Polca, ki ni želel več prevzeti posla).

Po tako izvršenem dnevnem redu se je gosp. predsednik zahvalil vsem za udeležbo in ob 11. uri zaključil zborovanje.



Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1912.

— (Kronika društva „Pravnika“.) Dne 29. t. m. zvečer pred glavno skupščino je v „Narodnem domu“ predaval g. okr. sodnik dr. Fr. Mohorič „o pravnem značaju in pomenu dostavitve rubežne plačilne prepovedi dolžnikovemu dolžniku (§ 294 izvrš. r.)“ Zanimivo predavanje, ki je trajalo skoraj eno uro in se je sprejelo z živahno pohvalo, bo priobčeno v „Slov. Pravniku.“

— Dne 7. t. m. je imel novoizvoljeni odbor svojo prvo sejo, v kateri se je najpreje konstituiral takole: g. dr. Majaron načelnik, g. dr. O. Papež namestnik, g. dr. J. C. Oblak tajnik, g. Št. Lapajne blagajnik, g. dr. Mohorič knjižničar; gg. Lapajne, dr. Mohorič in dr. Papež člani redakcijskega odseka. Nadalje je odbor rešil tekoče stvari ter pregledal seznam društvenikov in naročnikov; pri tem je z obžalovanjem ugotovil, da slovenski pravniki višjih činov, kakor hitro stopijo v pokoj, mahoma pretrgajo vse vezi, ki so jih doslej imeli z društvom in njegovim glasilom.

— (Najvišje odlikovanje.) Z najvišjim ukrepom od 5. t. m. je podeljen justičnemu ministru drju. Viktorju vit. Hochenburgerju red železne krone prvega razreda. — Z najvišjim ukrepom od 26. pr. m. je podeljen minist. svetniku v justičnem ministrstvu drju. Janku Babniku vitežki križec Leopoldovega reda.

— (Osobne vesti.) Umrli je dne 20. pr. m. višji sodni svetnik B. Dolinšek v Novem mestu. — Na svojo prošnjo je stalno vpokojen sodnik dr. L. Treo v Kranju. — Odvetniško pisarno je otvoril dr. Jakob Rajh v Gradcu (Albrechtgasse 7).

— („Deutscher Juristentag“) se bo vršil letos od 3. do 7. septembra na Dunaju. Prvikrat je zboroval v naši državni prestolnici l. 1862, torej pred 50. leti. Na čelu krajevnega odbora, ki na naj za letošnji shod in njegove udeležence pripravi vse potrebno, stoji bivši minister dr. Klein. Dnevni red zborovanja obsega več jako aktualnih in važnih predmetov. Soditi po zanimanju, katero že sedaj strokovni listi z vnemo gojijo, bo ta pravniški shod sijajen in stvarno velezanimiv.

— (Curiosum.) V deželnem zakoniku za Nižjo Avstrijo z dne 21. novembra 1911 št. 118 je bil objavljen sklenjeni in od cesarja sankcionirani novi poselski red za Dunaj. Dne 9. decembra pa je doživel pod št. 125 drugo publikacijo, kajti glasom objave c. kr. namestništva za Nižjo Avstrijo je bil zakon pod št. 118 objavljen na „več mestih z napačnim, sankcioniranemu originalnemu zakonu ne ustrežajočim besedilom.“ Krivda baje zadene nižeavstrijski deželni odbor.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26 oz. 22.

Prošnja.

Dne 22. novembra 1911 nenadoma in prerano umrli sodni svetnik

dr. Eduard Volčič

je po svojem neumornem delovanju na polju prosvete in po svojem značajnem življenju pač zaslužil, da dobi na novomeškem pokopališču, kjer počiva,

nagrobni spomenik,

ki naj ne priča samo o pieteti njegovih najbližnjih, temveč naj bo tudi vidno znamenje priznanja iz zahvalnosti za njegova dela.

Na to misliti in za čim dostojnejši nagrobni spomenik skrbeti so poklicani v prvi vrsti blagopokojnikovi tovariši, **slovenski pravniki**, ki najbolje vedo, kako vztrajno in požrtovalno se je dr. Volčič trudil za slovensko pravno stroko, in osobito, koliko dobrih pripomočkov je ostavil za izvrševanje pravosodja v slovenskem jeziku. Zato je društvo „Pravnik“ na svoji glavni skupščini dne 29. pr. m. smatralo za svojo častno dolžnost, zavzeti se za nagrobni spomenik drju. Volčiču in povabiti predvsem svoje p. n. člane k **prispevanju** v ta namen.

Slovenskim pravnikom pa naj se blagovolijo pridružiti tudi **vsi oni**, ki so blagopokojnega drja. Volčiča šteli med svoje prijatelje ali ki hočejo sploh izkazati zasluženno posmrtno čast temu mnogostranskemu slovenskemu pisatelju in odličnemu narodnemu delavcu.

Prispevki, ki naj se pošiljajo do konca marca meseca t. l. **društvu „Pravniku“ v Ljubljani**, se bodo zabeleževali v „Slov. Pravniku“ in drugih slovenskih listih.

V Ljubljani, dne 15. februarja 1912.

Odbor društva „Pravnika“.

Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je za društvo „Pravnik“ v Ljubljani uredil ter se dobivajo pri knjigotržcih naslednje pravne knjige:

a) knjige slovenske:

Civilnopravdni zakoni (IV. zvezek „Pravnikove zbirke“) z obširnim slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, z odvetniškima tarifoma l. 1897. in 1909 ter z dopolnilom za l. 1906—1910 krog 1000 strani, vez. à K 8.—.

Dopolnilo Civilnopravdnim zakonom za leta 1906 do 1910 K 1-20.

Odvetniški tarifi od 11. dec. 1897 in 3. junija 1909, določila o rabi slovenskega in hrvat. jezika pred sodišči, sodne pristojbine, broš. à K 1-80.

Nova odvetniška tarifa od 3. junija 1909 s alfab. stvarnim kazalom K —80.

Nova odvetniška tarifa v obliki stenskega plakata K —80.

Zakoni o javnih knjigah, (V. zv. Pravnikove zbirke), I. in II. del, vez. à K 6.—.

Zakoni o javnih knjigah, I. del, vez. à K 3-20.

Zakoni o javnih knjigah, II. del, vez. à K 3-20.

Tabela o zemljiškoknjižni kolokovnini K —60.

Zakon o dovoljevanju poti za silo, s pojasnili à K —40.

Pristojbinske olajšave ob konverziji hipotečnih terjatev, à K —80.

Predpisi o razdelbi in ureditvi ter o zložbi zemljišč, à K 2.—.

Predpisi o obrambi poljščine, à K —80.

Kazenska določila iz teh predpisov, à K —20.

Zakoni o nespornem sodstvu (VI. zvezek Pravnikove zbirke), 44 tisk. pol, vez. à 7 K. —

Posebej se iz te knjige dobivajo broširani: Sodni depoziti, K 1-60; Predpisi o notarskih pristojbinah in zapovedanih not. spisih, K —80; Pristojbine o zapuščinah, K —80; Županstvom izročena opravila sodišč, K —40.

b) knjige hrvatske:

Zakoni o javnim knjigama I. dio (A), vez. à K 3-60.

Zakoni o javnim knjigama I. dio sa II. dijelom (slovenski), ukupno vezano à K 6.—.

Zakon o dozvoljavanju prijekih puteva, sa tumačem, à K —40.

Tabela o zemljišničkoj biljegovini, à K —80.

Društvo „Pravnik“ v Ljubljani izdaja mesečnik „Slovenski Pravnik“, v katerem so slovenski in hrvatski članki pravne vsebine; list stane 10 K na leto.

Isto društvo je izdalo še naslednje pravne knjige:

Kazenski zakon (I. zv. Prav. zb.), uredil dr. J. Kavčič, vez. K 5-60.

Kazenskopravdni red (II. zv. Prav. zb.) dr. J. Kavčič, vez. K 6.—.

Izvršilni red (ovršni postupnik) (III. zvez. Prav. zb.), uredil Iv. Kavčnik, K 7.—.

Državni osnovni zakoni in drugi ustavni in upravni zakoni, uredil Štefan Lapajne, vez. 6 K (VII. zv. Pravnikove zbirke).

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštnemu povzetju, tako da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 h poštne v gotovini ali v poštnih znamkah.